

Секція № 1

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ: ВИЩА ШКОЛА І ТВОРЧА МАЙСТЕРНЯ

Від початків становлення фаху архітектора і до сьогоднішнього дня питання «Як правильно навчити професії» все ще не втратило своєї актуальності. Адже навчальний процес має відбуватися в такий спосіб, щоб пройшовши всі його етапи майбутній архітектор зберіг любов до свого фаху, але одночасно був готовий вирішувати поточні питання буденності? Як підготувати такого спеціаліста, щоб він одночасно був і практиком і митцем, який зможе запропонувати рішення, які до нього ще не були ніким створені? Ці та інші питання, що є надзвичайно актуальними сьогодні, насправді не такі вже й нові і обговорювалися в минулому не менш жваво. Так, у Технічному Часописі (Czasopismo Techniczne) - друкованому органі Політехнічного товариства у Львові, одному із популярних журналів в Австро-Угорщині, неодноразово публікувалися статті з цієї тематики. В них обговорювалися проблеми якості освіти, покращення навчальних програм та поєднання теоретичної та практичної підготовки. Проте, поряд з шанувальниками академічної освіти надзвичайно активно виступали прихильники давніх цехових підходів, коли учень переймав досвід конкретного майстра, навчаючись у його творчій майстерні кілька років. Тоді і зараз поставало те саме питання: «Навіщо вчити стільки зайвого і витратити на це час, коли керівник майстерні може навчити коротко усього необхідного?»

Отже важливо зрозуміти в чому полягає різниця між навчанням у творчій майстерні та вищій школі.

Творча майстерня не ставить за мету дати хорошу багатовекторну освіту на усі випадки життя, використовуючи базу якої можна успішно працювати у споріднених з архітектурою спеціальностях. Її завданням є розвивати «власний архітектурний стиль», притаманний її очільнику. До того ж у бюро працює та навчається тільки така кількість спеціалістів, яка є необхідною для подальшого його існування.

Одним із зауважень, яке висувають керівники архітектурних майстерень є те, що із стін вищого навчального закладу не виходить підготовлений на всі 100% спеціаліст, який здатен самостійно вирішувати різноманітні задачі. У процесі отримання освіти фахівець може бути підготовлений або не підготовлений, тому не зрозумілим є рівень спеціаліста на «задовільно» - кажуть вони.

Проте, ще близько ста років тому відповіді на ці питання вже були надруковані у пресі. Ідея, що школа майстрів є єдино-правильною була розвінчана, адже проблеми, що в ній піднімалися були націленими виключно на розв'язання проблем саме того часу. Отже школа творчої

майстерні не в стані була підготувати фахівців, які змогли би еволюціонувати в часі, адже вони вивчили не загальні основи фаху, які можна використовувати завжди, а виконували тільки дуже конкретні задачі. Інша проблема навчання у майстра полягає в тому, що учень, який від самого початку є під сильним впливом свого одноосібного вчителя може так ніколи і не вийти з під нього, залишившись у його тіні, адже це «школа наслідування». Він зможе якісно працювати тільки над тими питаннями, які опрацював під керівництвом свого вчителя. Всі інші залишаться невідомими.

Академічна школа це не формальне функціонування вищих навчальних закладів. Вона являє собою той етап освіти, який виник на переломі середньовічної традиції та нових орієнтирів епохи Відродження, який був покликаний замінити навчання у цехових майстернях, що ґрунтувалося виключно на наслідуванні. Витоки академічної школи сягають того часу, коли виникає теорія та критика архітектури і мистецтва. Проте певні підходи цехового навчання залишилися і існують досі. Наприклад, молоді архітектори, навчаючись проектуванню, впродовж виконання практичних завдань роблять помилки, які виправляють їхні викладачі – «старші колеги по цеху». Це своєрідне продовження цехової турботи про якість. Але при академічній освіті все ж першопочатковими є питання теорії. На відміну від творчої майстерні вища школа не сприяє формуванню «власного архітектурного стилю». Її основним завданням є надати комплекс найважливіших теоретичних та практичних знань, користуючись якими, можна буде прогресувати далі. Отримуючи класичну підготовку, студент переходячи з кафедри на кафедру та опановуючи різні предмети і вирішуючи різні, поставлені йому завдання готовий не тільки справитися з великою кількістю різноманітних питань, а й працювати у дотичних спеціальностях, таких як ландшафтний чи графічний дизайн, проектування меблів та інтер'єру, кіноіндустрії, музейництва та інш. Після закінчення університетської освіти, архітектор ще ніколи не вважався спеціалістом на 100%. Щоб опрацювати проекти самостійно, мати можливість ставити власний підпис під ними та керувати будівництвом архітектор був змушений, після закінчення університету, пройти трирічну практичну фахову підготовку в приватному, або державному архітектурному бюро. Тільки після неї освіта вважалася закінченою.

Сьогодні, коли наші міста наповнюються репліками закордонних архітектурних об'єктів, що не враховують ні місцевих культурних традицій, ні середовища, в якому розташовуються, питання професійної освіти, та пошуків нових її методів є не менш актуальним ніж колись. Відповіддю на виклики має стати комплексний підхід до викладання архітектурної освіти. Обов'язковим початковим її етапом має стати набуття різноманітних загальних знань у вищому навчальному закладі технічного спрямування, що є платформою для успішного творчого старту архітектора у майбутньому.